

Wilbert Hilkens van ABN Amro:

'WACHT MET INVESTEREN

Wilbert Hilkens is sectormanager intensieve veehouderij bij ABN Amro. Welke adviezen geeft hij varkenshouders met investeringsplannen? Nu investeren of zo lang mogelijk wachten? En welke gevolgen heeft de kredietcrisis voor de houderij?

Tips gezond investeren

1. Agrariërs hebben de neiging om 'tot het randje' te investeren. Doe dit niet: als iets tegenvalt, loopt het meteen fout.
2. Contracten en termijnmarkten kunnen de opbrengstprijzen stabiliseren, waardoor dalen (en pieken) in de prijzen minder doortikken. Hiermee kan de cashflow in de eerste drie tot vijf jaar na de investering worden gewaarborgd.
3. Volg bij investeringen de varkenscyclus en investeer als de prijzen voor bouwen en varkensrechten gunstig zijn (dus anticyclisch investeren).

Wilbert Hilkens

"Ondanks de kredietcrisis is er beperkt sprake van vraaguitval. Wat dat betreft zit de intensieve veehouderij gunstig."

ALS U GEEN HAAST HEEFT'

De varkenshouderij staat voor forse investeringen in dierenwelzijn en milieu. Vanaf 2013 gelden de strengere eisen. Hebben varkensbedrijven voldoende financiële reserves voor deze investeringen?

"Ik schat dat zo'n 20 procent van de ondernemers op dit moment klaar is voor 2013. De andere 80 procent moet nog een keuze maken: óf investeren in het bedrijf óf stoppen per 2013. De impact van de investeringen is groot. Naar schatting gaat het per bedrijf om enkele tonnen. Vooral bedrijven met een beperkte omvang kunnen dat geld moeilijker terugverdienen. Ik denk dat enkele tientallen procenten van de ondernemers met varkens die nog voor de keuze staat, zal besluiten het bedrijf af te bouwen zodra de strengere eisen van kracht worden. Dit betreft voor een deel bedrijven met meerdere takken."

Nederland telt nu circa 8.500 varkensbedrijven met een gemiddelde omvang van bijna 1.000 (vleesvarkensbedrijf) en 350 (zeugenbedrijf) dieren. Hoe zal de bedrijfsstructuur er na 2013 naar verwachting uitzien?

"Ik verwacht dat het aantal bedrijven tussen nu en 2013 halveert, bij een gelijkblijvende zeugenpopulatie in Nederland. De blijvende bedrijven zullen dus groeien. Vermeerderingsbedrijven zullen doorgroeien naar een gemiddelde omvang van 600 tot 800 zeugen per bedrijf. Een gesloten bedrijf gaat richting de 400 zeugen – dit is een mooie eenheid voor een gezinsbedrijf. Vleesvarkensbedrijven groeien door naar 3.000 tot 7.000 dierplaatsen."

Veel varkenshouders die door willen met hun bedrijf, moeten in de komende paar jaar investeren in milieu en dierenwelzijn. Hoe verhoudt dit investeringsmoment zich tot de zogeheten varkenscyclus?

"Het jaar 2013 komt wat de varkenscyclus betreft op een beroerd moment. Vanaf 2012 wordt het volgende prijsdal verwacht en juist op dat moment moet er fors geïnvesteerd worden. Dat betekent

dat er in de komende twee jaar van hogere prijzen (de piek van de varkenscyclus zal naar verwachting de komende twee jaar zijn) geld gereserveerd moet worden."

In de komende tijd wordt dus de piek van de varkenscyclus verwacht, ofwel er komt een periode aan met hogere prijzen. Welk effect heeft de kredietcrisis op de opbrengstprijzen?

"Door de afgelopen slechte jaren is de zeugenstapel in met name Midden-Europa fors teruggelopen (Polen: -20 procent; Tsjechië: -20 procent; Hongarije: -15 procent). De forse daling wordt veroorzaakt door het samenvallen van de piek in (voer)grondstofprijzen met het dal van de varkenscyclus. Doordat deze landen een minder optimale kredietstructuur hebben, zorgt de kredietcrisis er nu voor dat de bedrijven lastig aan voldoende financiering kunnen komen om de productiecapaciteit weer op te bouwen. Ik verwacht dan ook dat de piek van de varkenscyclus langer aanhoudt dan normaal, maar waarschijnlijk minder hoog zal zijn. Ondanks de kredietcrisis is er beperkt sprake van vraaguitval. Wat dat betreft zit de intensieve veehouderij gunstig. Dat de kredietcrisis toch zijn weerslag heeft op de prijzen is vooral te wijten aan het feit dat exporteurs minder gemakkelijk een kredietverzekering kunnen afsluiten op hun leveranties. Dit drukt de opbrengstprijzen – die zijn lager dan ze normaal gesproken zouden zijn."

Is het verstandig om de investeringen zo lang mogelijk uit te stellen?

"Het is belangrijk om zo snel mogelijk een financiële planning te maken. Er moet uitgerekend worden welke investeringen nodig zijn en wat die betekenen voor de solvabiliteit en de te verwachten ontwikkeling van de rekening-courant. Als je zicht hebt op de investeringen en de benodigde kredieten, dan kun je een gunstig moment afwachten voor de investering. Ik constateer dat

varkenshouders nog te weinig bezig zijn met hun financiële planning tussen nu en 2013. Het is niet onmogelijk dat er tegen die tijd meer ruimte komt, bijvoorbeeld een extra overgangstermijn, maar daar kun je als varkenshouder op dit moment niet op rekenen."

Is het nu een goed moment om te investeren?

"Ik adviseer ondernemers om nog even te wachten met de uitvoering van de plannen als zij geen haast hebben. Vandaag is geen geschikt moment om geld te lenen. Ik verwacht dat de voorwaarden om geld te lenen later dit jaar en komend jaar zullen verbeteren, als het vertrouwen in de markt weer toeneemt en banken meer bereid zijn geld aan elkaar uit te lenen. De centrale banken doen er immers alles aan om de economie weer aan te jagen."

Kostprijsverlaging of opbrengstverhoging? En hoe dan?

"Opbrengstverhoging zou een goede strategie zijn. Volgens mij zou de houderij met integraties van producenten méér kunnen bereiken. Overal in de wereld zijn succesvolle producenten-integraties. In Nederland echter (nog) vrijwel niet." Een vorm van samenwerking zou het multi-site-productiesysteem kunnen zijn, waarbij de diercategorieën op verschillende locaties worden gehuisvest. Hilkens ziet daar wel wat in. "Binnen multi-site kunnen vijf tot tien varkenshouders samenwerken als één groot bedrijf. Doordat de diercategorieën fysiek van elkaar zijn gescheiden, kun je grote stappen vooruit maken in diergezondheid. En doordat elke ondernemer maar één diercategorie in zijn stal heeft, kan er efficiënt worden gewerkt. Verder zijn er geen echt grote bedrijven nodig, wat qua ruimtelijke ordening gunstiger is." <